

Primer dobre prakse oskrbe živali v Občini Medvode

Povzetek

V Občini Medvode smo se pred dobrimi sedmimi leti povezali župan, lokalno društvo in lokalni mediji ter pričeli z načrtnim ozaveščanjem skrbnikov psov in mačk informirati o nujnosti sterilizacij mačk in psov ter prednostih posegov za živali in posledično za zmanjševanje števila zapuščenih živali. Glavni cilji projekta, ki traja neprekinjeno vse mesece v letu so načrtno zmanjševanje novih legel živali, saj vemo, da za mačke in pse ni dovolj odgovornih domov in skrbnikov. Živali je enostavno mnogo preveč. V izogib zapuščanju in zanemarjanju živali so sterilizacije edina prijazna rešitev zanje. Zavetišč je v Sloveniji je premalo, so polna, zato je dobro, da se izzivi zanemarnjenih, zapuščenih ali celo zlorabljenih živali rešujejo v lokalnem okolju, kjer domačini najboljše poznamo razmere.

Po sedmih letih smo opazili, da se je število zapuščenih mačk zelo zmanjšalo. Empatija ljudi do živali se opazno veča. Mačke na hraniščih, ki smo jih pripravili za brezdomne in zanemarjene mačke, so dobro hranjene in večinoma zdrave, seveda tudi sterilizirane/kastrirane. Nekatere so tudi redno tretirane.

Žal pa izzivi ostajajo, saj nekateri ljudje še vedno ne želijo sodelovati in še naprej nekontrolirano razmnožujejo in oddajajo mladiče ali pa ti kar izginejo. Tudi oskrba psov še ni zadovoljiva, preveč psov je še vedno na verigah in osamljenih zaprtih v boksih. Veliki izzivi so tudi ob iskanju varnih domov in odgovornih skrbnikov.

V občini imamo pasji park, pašnike za čebele, ozaveščamo o prehrani vodnih ptic, želimo ohraniti dvoživke in poudarjati pomen biotske raznolikosti ter spoštljivega odnosa do vseh živali.

Kazalo

1. Akcija sterilizacij/kastracij neprekinjeno poteka sedmo leto
2. Hranjenje zapuščenih in zanemarnjenih mačk in psov poteka na dvajsetih hraniščih
3. Pozornost posvečamo tudi ježem, dvoživkam in pticam
4. Ljudi ozaveščamo preko rednih delavnic za otroke, vikend taborov, objavljanja člankov v mesečnih revijah za odrasle in za otroke, rednega informiranja preko lokalne in občasno preko nacionalne televizije
5. Izzivi za prihodnost

1. Akcija sterilizacij/kastracij neprekinjeno poteka sedmo leto

Pred sedmimi leti je v občini Medvode, od koder prihajam, dozorela ideja o načrtnem spodbujanju prebivalcev skrbnikov živali k zmanjševanju legel mačk in psov. Takratni novi

župan gospod Nejc Smole je osebno podprl predloge in prizadevanja prostovoljcev iz društva Reks in Mila, za pomoč živalim in njihovim skrbnikom v našem okolju.

Društvo je v tem času organizirano delovalo dobro leto. Pri oskrbi domačih živali smo pomagali večinoma starejšim skrbnikom. Ob tem smo odkrivali vedno več nikogaršnjih mačk in zanemarjenih kmečkih mačk. Na določenih krajih smo našli celo po 20 ali več mačk, večinoma suhih, včasih shiranih, s klopi, brez dlake, pogosto tudi zelo bolnih ali invalidnih. Opazili smo tudi pse na kratkih verigah in nekatere pse, ki so nesocializirani in osamljeni živeli v boksih.

Skupaj z Občino Medvode smo organizirali t.i. Akcijo sterilizacij/kastracij mačk in psov. Povezali smo se z veterino Tristo kosmatih in več let intenzivno oglaševali cilje akcije:

- Zmanjševanje števila novih legel, saj za mačke in pse ni dovolj domov,
- zmanjševanje števila zapuščenih odraslih mačk in starih živali v občini,
- preprečevanje pretefov med mački, širjenja bolezni med mačkami in psi,
- preprečevanje bolezni rodil,
- ozaveščanje o naravnih potrebah domačih živali,
- seznanjanje o pravilni oskrbi domačih živali.

Intenzivno informiranje v lokalnem glasilu Sotočje, na lokalni TV Medvode in plakatiranje je kmalu obrodilo sadove. Pričeli smo tudi z izvajanjem delavnic za otroke v Knjižnici Medvode, v Mladinskem klubu Jedro, organizirali smo letne vikend tabore za osnovnošolce bližnjih šol in izvajali izobraževalne stojnice na tržnici Medvode, kjer smo informirali o prevelikem številu mačk in posledično njihovemu trpljenju. Pripravili smo tudi seminar za učitelje, ki je potekal na občini.

Skrbniki so precej množično vozili na sterilizacije. Cena sterilizacije se je porazdelila med skrbnika, občino in veterinarsko ambulanto. Mačkam brez doma smo označevali ušesa. Za prostoživeče mačke je stroške v celoti krila občina. Nekatere so se vračale na njim znane lokacije, velikemu številu mačk smo skozi pretekla leta poiskali odgovorne domove. V primeru dentalnih in ostalih večjih posegov smo račune plačali prostovoljci iz društva ali pa zbirali denar preko socialnih omrežij. Resnejše poškodovane živali smo pogosto peljali v Zavetišče Horjul, kjer živalim nudijo vrhunsko oskrbo.

Prve mesece po izvajanju sterilizacij so Občino Medvode obiskali inšpektorji po prijavi, da z ugodnostmi do skrbnikov živali z akcijo sterilizacij/kastracij delujemo nezakonito. Nad prijavo smo bili začudeni. Za uskladitev deležnikov in iskanje za vse strani sprejemljive finančne izvedbe smo porabili pol leta.

Deležni smo bili tudi pritiskov iz strani Veterinarske zbornice glede ohranitve cene, torej 60€ ali 80€ po živali, kar je za mnoge skrbnike prevelik strošek, da bi se odločili zanj. Ker gre za splošno družbeno dobro in za etično ravnanje z živalmi, menimo, da bi Veterinarska zbornica morala take projekte podpreti in spodbujati, ne pa zavirati. Skupni cilj je v prvi vrsti najvišja dobrobit živali.

Sterilizacije in kastracije so bile možne vsa leta vse mesece v letu. Če je denarja zmanjkalo, smo občino zaprosili za odobritev dodatnih sredstev, da so ljudje lahko izkoristili pomoč in uredili svoje živali.

Ugotovitve

Prvi dve leti smo bili deležni velikega navala. Skrbniki so izkoristili ugodnosti in sterilizirali živali.

Prostovoljci smo z velikim zagonom, občasno tudi s pomočjo in sodelovanjem drugih društev nenehno urejali lokacijo za lokacijo, predvsem po vaseh. Veliko živali je živelo na domačijah, kjer so rekli, da niso njihove, da pač tam živijo. Iz mnogih lokacij, kjer so se mačke zbirale, smo odpeljali po 20 živali, jih veterinarsko oskrbeli in jih čim manj vrnili nazaj, da bi bilo število mačk bolj obvladljivo. Prva leta smo tudi veliko lažje našli posvojitelje. Z leti pa se je naša mreža poznanih zapolnila.

Zadnja leta gre vse težje. Sedaj so v lokalni skupnosti ostali samo še »najtrši orehi« in bolj odročni kraji, do katerih še nismo sistematično pristopili tudi zaradi pomanjkanja prostovoljcev in preutrujenosti obstoječih prostovoljcev, ki živali oskrbujemo že več let v prostem času in na lastne stroške, ko opravimo svoje službe. Živali, ki še niso sterilizirane, ki tudi niso zdravljene, če so bolne, so pri ljudeh, ki ne želijo sodelovati, ki jasno izražajo nestrinjanje s sterilizacijami, ali pa za živali celo kar zavestno ne skrbijo odgovorno.

Pri našem delovanju so bili ključni in v veliko pomoč:

- Občina Medvode in županov urad, osebna podpora župana
- Občinsko glasilo Sotočje
- Televizija Medvode
- Knjižnica Medvode
- Policijska postaja Medvode
- predstavniki krajevne skupnosti
- prebivalci, ki si z nami delijo vizijo skrbi za živali
- otroci prostovoljci iz osnovnih šol, ki redno pomagajo na stojnicah na tržnici
- Zavetišče Horjul

Doseženi cilji

Glede na število obiskov na veterini in številu subvencij sterilizacij/kastracij je razvidno, da se je vabilu v prvih štirih letih odzvalo veliko število občanov, predvsem v urbanem delu občine, precej manj pa v bolj oddaljenih vaseh in zaselkih.

Število skrbnikov, ki pripeljejo živali na sterilizacijo, z vsakim letom nekoliko upada. Z akcijo nadaljujemo tudi v letu 2023. Menimo, da je veliko število odgovornih skrbnikov posege opravilo v preteklih letih, subvencijo izkoristilo že v prvih letih delovanja. Morda informacija

še vedno ni prišla predvsem do vseh starejših ljudi, problem so tudi prevozi, ki jih starejši sami ne morejo zagotoviti.

Mačjih mladičev na terenu je zagotovo manj. Manj je potepuških mačk. Žal pa je pri nekaterih ljudeh situacija še vedno skoraj enaka kot pred leti. Del odraslih mačk je še vedno ostalo nekastriranih ali nesteriliziranih. Glede njih iščemo stik z oskrbniki, poti do njih, sodelovanje z njimi je skoraj nemogoče in res velik izziv. Ti »skrbniki« nadaljujejo z nekontroliranim razmnoževanjem mačk in neodgovornim oddajanjem mladičev tudi ob glavne ceste. Včasih se do mladičev dokopljemo pravočasno in jih namestimo v varno okolje. Te živali niso nikoli razglistene ali odpeljane k veterinarju, po besedah skrbnikov bivajo »naravno«. Mačke teh lastnikov se sčasoma potepejo po celem kraju. Raznašajo nalezljive bolezni, borijo se za hrano, nekatere najdejo naša hranišča, druge oslabijo ali pa jih povozi avto. To je praksa, ki bi jo radi izkoreninili. Skrb vzbuja tudi veliko število živali, ki so v lasti takih ljudi. Ob prijavi inšpekciji in obisku na domu živali zatajijo, kasneje živali tudi izginejo. Take primere smo žal doživeli v praksi.

Po podatkih o velikem številu nameščenih mačk v Zavetišču Horjul, ki jih pripeljejo najditelji iz naše občine, sklepamo, da smo v 8 letih dosegli tudi ta cilj, da se empatija in pozornost do mačk in psov med ljudmi v občini razvija v pravi smeri. Neprekinjeno načrtno in sistematično ozaveščanje, akcije in prizadevanja iz strani društva in naravnost same Občine, ki jasno podpira odgovorno skrbništvo, je obrodilo zelene sadove.

2. Hranjenje zapuščenih in zanemarjenih mačk in starih psov poteka na dvajsetih hraniščih

Naše delovanje se poleg kastracij in sterilizacij osredotoča na vzpostavitev lokacij za hranjenje zapuščenih mačk. Z leti smo prišli do 20 rednih lokacij, kjer hranimo sleherni večer. Hranišča redno obiskuje približno 150 mačk. Približno 90% mačk je steriliziranih, prihajajo vedno tudi nove. Ker je mačk na hraniščih v večini primerov večje od deset živali, je lovljenje prišlekov zelo zahtevno. Menimo, da se dogaja, da nam ljudje tudi namenoma pripeljejo nove mačke. Nova žival predstavlja dodatni strošek, vendar je bolje, da se pojavijo na našem (kontroliranem) hranišču kot na neznani lokaciji v gozdu ali celo v kaki reki.

Hranišča stojijo čim bolj umaknjena od ljudi, da ne motijo prebivalcev. Veliko ljudi razume cilje, da želimo nadzirati nikogaršnje mačke in tudi potrebo, da mačke jedo, da ne iščejo hrane od hiše do hiše, kjer so nezaželene in preganjanje. Nekateri nam pomagajo, odstopijo nam prostor za hranišče. Nekateri ljudje pa nam na zelo nizkotne in primitivne načine nagajajo, nas zmerjajo ali nam nosijo v kvalitetno hrano mačje iztrebke, neglede na to ali je hranišče na privatni ali občinski zemlji.

3. Pozornost posvečamo tudi ježem, dvoživkam in pticam, oprševalcem

S postavitvijo hranišč smo privabili tudi nekatere divje živali, predvsem ježke, ki so ogrožena živalska vrsta še predvsem zaradi podnebnih sprememb in pri nas zelo malo raziskane živali. Pozorni smo tudi na dobrobit njih tako kot tudi vseh ostalih obiskovalcev. Z ježi ravnamo v

skladu s priporočili, predvsem jih ne vznemirjamo. Pozorni smo na rane ali poškodbe in na njihovo težo v jesenskem času. Kar pogosto jih peljemo na Veterino za male sesalce v Ljubljani. Vendar se po odhodu na Muto za njim izgubi sled, kar nas moti.

Informiramo tudi o hrani za vodne ptice, saj ljudje race in labode še vedno množično hranijo s kruhom in jim s tem škodujejo.

V občini obstajajo parki za čebele, travniki na občinski zemlji, kjer je košnja zamaknjena.

V marcu smo se kot društvo letos prvič intenzivno vključili v prenašanje dvoživk, prenašali smo jih 43 dni zaporedoma na lokacijah Goričane – Rakovnik – Sora. Podpiramo nujno zaščito dvoživk, tudi v Hrašah, kjer se že dolga leta trudi društvo Žverca. Želimo in trudimo se za izdelavo cestnih podhodov zanje. Prostovoljcev za prenašanje žab izjemno primanjkuje, ni jih niti približno dovolj. Minimo, da vožnja po živih žabah ne sme biti družbeno sprejeta norma.

4. Ljudi ozaveščamo preko rednih delavnic za otroke, vikend taborov, objavljanja člankov v mesečnih revijah za odrasle in za otroke, rednega informiranja preko lokalne in občasno preko nacionalne televizije

Med našimi najpomembnejšimi cilji je ozaveščanje zdajšnjih in prihodnjih generacij. Menimo, da bi bila najboljša in edina res učinkovita rešitev vnos obveznih vsebin v pouk okolja in naravoslovja od prvega razreda dalje, seveda tudi že od vrtcev. Skozi vsebine bi otroci pridobili znanje o naravnih potrebah domačih živali in o odgovornem odnosu do njih. Prav tako je potrebno učence informirati o divjih živalih, ki so dragocenost našega okolja, saj se pred našimi očmi dogaja izumiranje živalskih in rastlinskih vrst. Podatki, da je v zadnjih 50 letih izumrlo več kot 60% divjih živali so šokantni in zelo zaskrbljujoči.

V naši skupini je pridruženih tudi več učiteljic in vzgojiteljic z dolgoletno prakso. Delijo si mnenje o pomanjkanju teh vsebin v kurikulumu. Vključene so kot seznanjanje z razvrščanjem živali, ne omenjajo pa skrbi za njih, naravnih potreb živali, varovanja teh živali. Želeli bi, da bi v pouk okolja in naravoslovja vnesli potrebne in praktične vsebine, ki naj bi jih ponotranjil vsak bodoči skrbnik živali.

6. Izzivi za prihodnost

Izzivi, ki nas čakajo v prihodnosti:

- Širitev dobre prakse na ostale občine v Sloveniji.
- Preko delavnic, tečajev, srečanj, taborov želimo izobraziti čim več mladih, tako bi preko njih vplivali tudi na starejše.
- Posvetiti se želimo predstavitvi nesprejemljivih ravnanj z domačimi, divjimi, rejnimi živalmi in živalmi za poskuse in uporabo krzna. Te prakse moramo preseči in sprejeti nova etična merila.

- Javnost je treba bolj jasno seznanjati s posledicami intenzivne reje živali na okolje, v javnih zavodih je meso prepogosto na mizi, kljub smernicam WHO in slovenskih strokovnjakov, da je dovolj, če je meso na mizi 3x na teden. Ogromno mesa konča v odpadkih, hrana ne sme biti odpadek, kar se dogaja, ni sprejemljivo iz etičnih razlogov niti iz zdravstvenih.
- Trudili se bomo za vključitev sistematičnega razvijanja empatije do živih bitij in znanj o domačih živalih v izobraževalne institucije. Vsebine so že prisotne v mladinskem tisku (npr. revija Moj planet), vključitve v kurikulum pa še ni. Z dopolnitvijo teh vsebin v kurikulum bi lahko v 10 letih izboljšali odnos do živali.
- Izobraževanje odraslih skrbnikov psov in mačk preko delavnic, osnovno znanje naj pridobijo vsi. Živali naj bodo družinski člani.
- Širjenje ozaveščanja tudi iz strani veterinarskih ambulant. Življenje je dragoceno (proti evtanaziji).
- S pristojnimi inšpekcijskimi službami želimo razvijati sodelovalen in podporen odnos. Pri obračanju na inšpektorje žal prepogosto naletimo na vzvišenost in podcenjujoč odnos. Menimo, da smo pri postopkih pogosto obravnavani nepravilno in nespoštljivo, medtem ko so nevestni lastniki živali deležni zaščite. V primeru agresivnosti lastnikov inšpektorji odidejo in postopki se ne izpeljejo do konca. Menimo, da je preveč popustljivosti do skrbnikov živali.
- V občini želimo postaviti tipizirana mačja hranišča in jih v prihodnjih letih tudi digitalizirati preko aplikacije. Naša vizija je prenos hranišč v odgovorne roke lokalne skupnosti. Želimo, da se razmnoževanje živali ustavi, da hranišča za zapuščene živali ne bi bila več potrebna.

Pripravili:

Društvo za varovanje okolja in pomoč živalim v stiski Reks in Mila

Medvode, december 2022